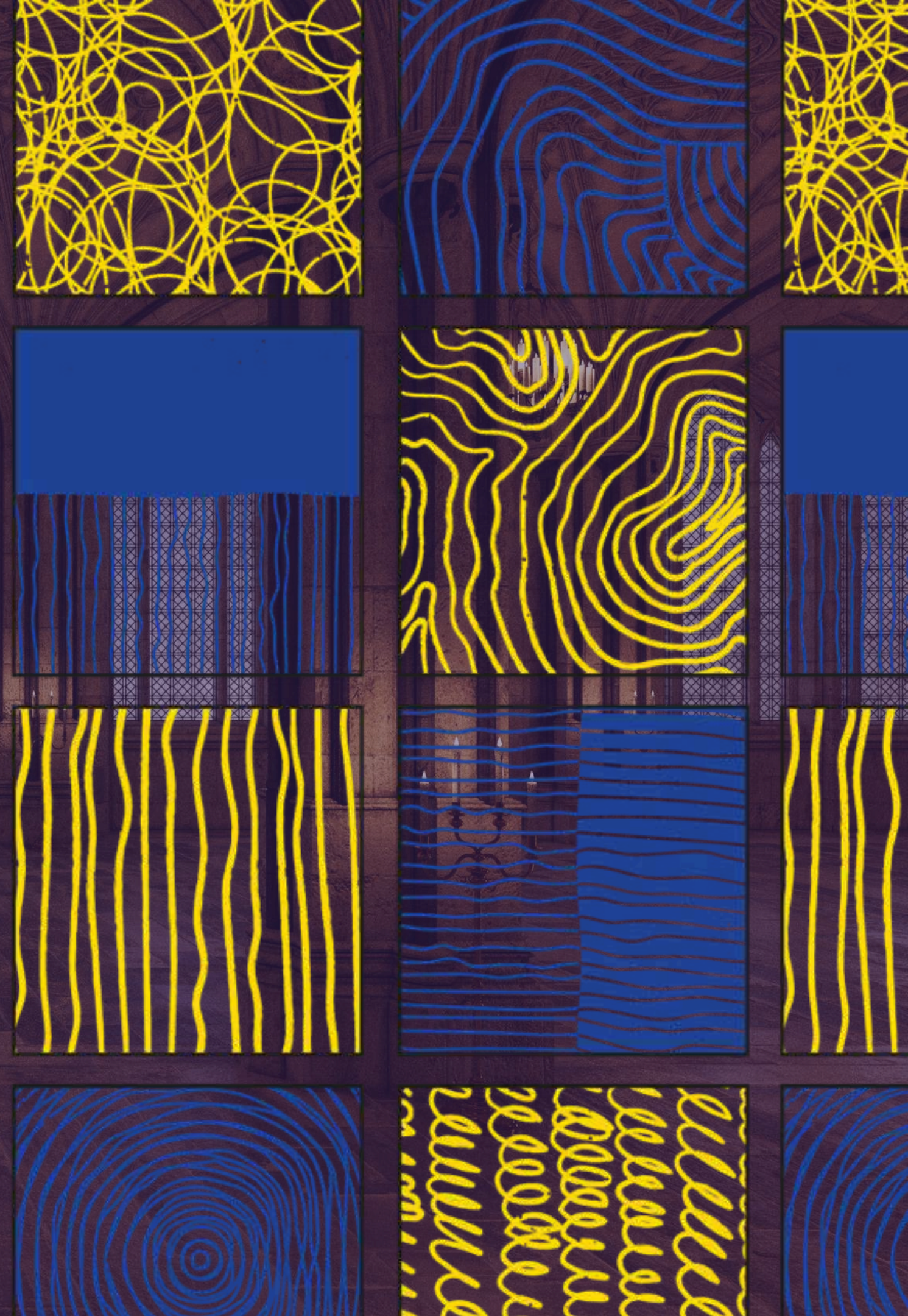

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В РОБОТІ УСТАНОВ ЗІ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

ДМИТРО ДОРОШЕНКО

Начальник відділу розвитку
креативних секторів економіки
УКРНОІВІ

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Автором завжди є тільки людина - саме в неї спочатку виникають авторські права. Тварина, нежива істота, пристрій не можуть вважатись автором. Саме від автора-людини авторські права можуть перейти до інших - фізичних чи юридичних осіб, які стають таким чином суб'єктами авторського права.

Вираження в об'єктивній формі – обов'язкова умова для охорони твору авторським правом: рукопис, електронний файл, полотно з картиною тощо. Інсталяція на виставці з димом і мильними бульбашками не зможе отримати правову охорону як твір, оскільки не має стійкої форми – кожного разу дим і бульбашки матимуть різну форму і траєкторію. Однак, фото такої інсталяції буде окремим об'єктом авторського права.

ВАЖЛИВО:

Авторське право на твір і предмет, в якому втілено твір – це різні речі, що не залежать одне від одного. Предмет (скульптура, картина, рукопис) може бути продано, втрачено, знищено, проте це не означає, що разом з цим фізичним носієм твору зникнуть і авторські права на нього, або ж будуть передані покупцю чи музею.

ЧИМ Є ТВІР?

Ст. 1 Закону України

«Про авторське право і суміжні права»:

твір - оригінальне інтелектуальне творіння автора (співавторів) у сфері науки, літератури, мистецтва тощо, виражене в об'єктивній формі;

оригінальність твору - ознака (критерій), що характеризує твір як результат власної інтелектуальної творчої діяльності автора та відображає творчі рішення, прийняті автором під час створення твору;

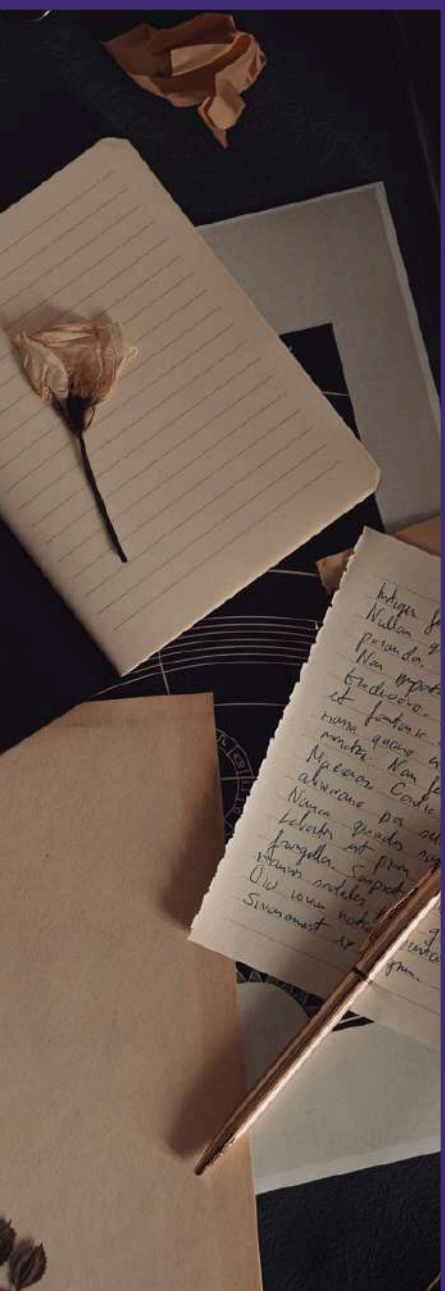
Ці прості визначення є критично важливими в тому числі в питаннях оцифрування творів.

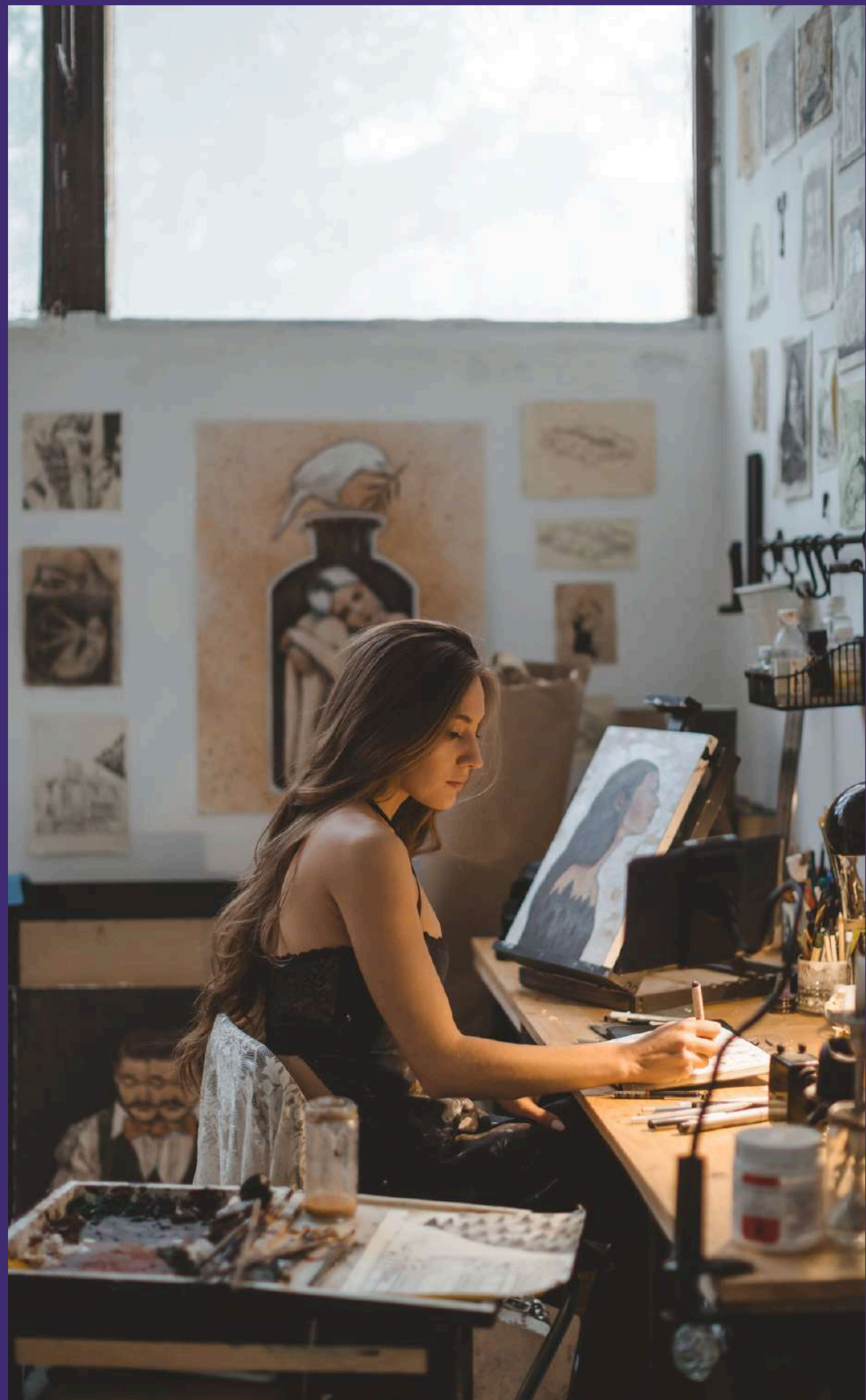

ОБ'ЄКТИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Ст. 6 Закону України
«Про авторське право і суміжні права»

- 1) літературні твори;
- 2) виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори;
- 3) музичні твори з текстом і без тексту;
- 4) драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, музично-світлові шоу, циркові вистави, хореографічні та інші твори;
- 5) театральні постановки;
- 6) аудіовізуальні твори;
- 7) тексти перекладів для озвучення (у тому числі дублювання);
- 8) твори образотворчого мистецтва;
- 9) фотографічні твори;
- 10) твори ужиткового мистецтва;
- 11) твори архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва та ландшафтних утворень;
- 12) твори художнього дизайну
- 13) похідні твори;
- 14) збірки творів за умови що вони є результатом творчої діяльності;
- 15) ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи;
- 16) комп'ютерні програми тощо.
- 17) бази даних (компіляції даних);
- 18) інші твори.

ПРАВА НАВКОЛО ОБ'ЄКТА АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Особисті немайнові права автора:

Ст. 11 Закону України

«Про авторське право і суміжні права»

- право вимагати визнання свого авторства;
- право забороняти під час будь-якого використання твору згадування свого імені;
- право обирати псевдонім, зазначати і вимагати зазначення псевдоніма замість справжнього імені;
- право вимагати збереження цілісності твору, протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій зміні твору;
- право надати назву твору або залишити його без назви;
- право присвятити твір особі (особам), події або даті.

**НЕ МОЖУТЬ БУТИ
ПЕРЕДАНІ І ВІДЧУЖЕНІ!**

ПРАВА НАВКОЛО ОБ'ЄКТА АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Ст. 12 Закону України
«Про авторське право і суміжні права».

Майнові права інтелектуальної власності на твір:

- Використовувати твір
- Дозволяти і забороняти використання твору

Види використання:

- 1) відтворення;
- 2) включення до складеного твору;
- 3) включення до іншого твору, крім складеного твору;
- 4) розповсюдження примірників твору;
- 5) імпорт примірників твору;
- 6) здавання в найм або в позичку примірників твору;
- 7) публічне виконання, публічний показ, публічне демонстрування, публічне сповіщення, інтерактивне надання доступу публіці та інші способи доведення до загального відома публіки;
- 8) переклад;
- 9) переробка, адаптація, аранжування та інші подібні зміни твору.

МОЖУТЬ БУТИ ПЕРЕДАНІ І ВІДЧУЖЕНІ!

Перелік не є вичерпним

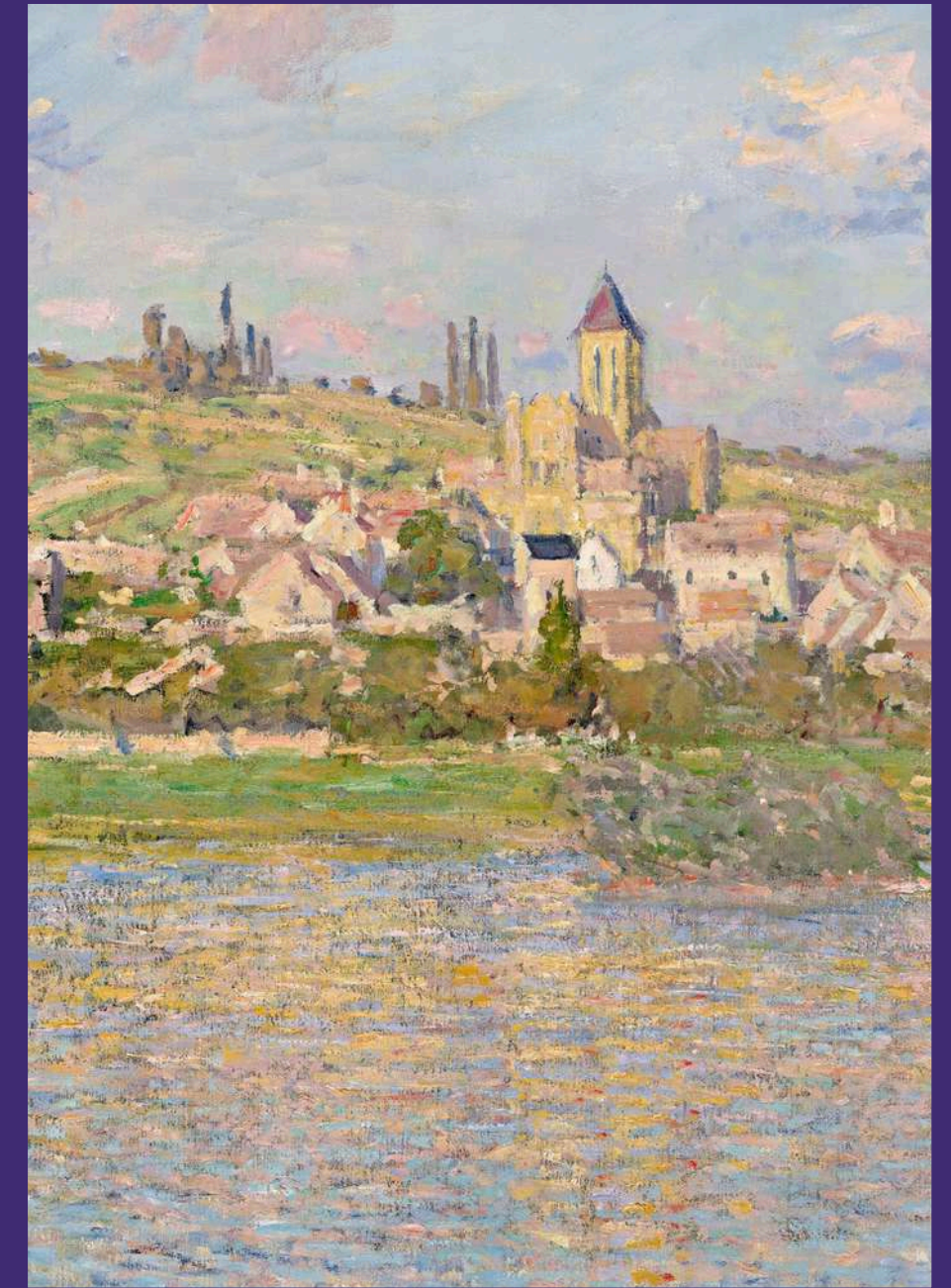
Майнові авторські права:
ДІЮТЬ ПРОТЯГОМ ВСЬОГО ЖИТТЯ
АВТОРА, АБО ОСТАННЬОГО ЗІ
СПІВАВТОРІВ + 70 РОКІВ

Після закінчення цього строку
твір переходить у суспільне
надбання.

Немайнові авторські права:
ОХОРОНЯЮТЬСЯ БЕЗСТРОКОВО.

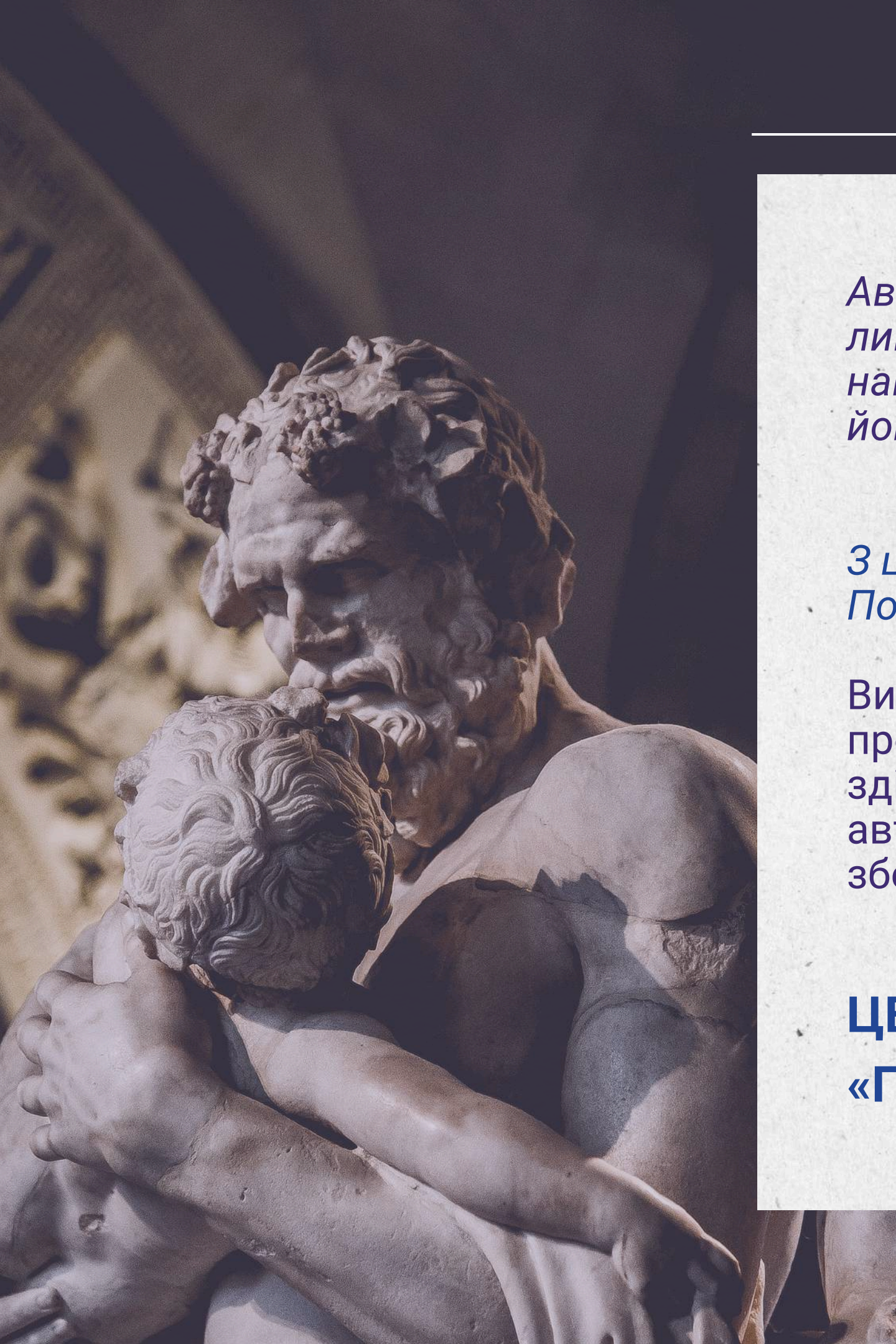
АВТОРСЬКЕ ПРАВО І ПРАВО НА ПРЕДМЕТ

Авторське право і право власності на матеріальний, електронний (цифровий) об'єкт, в якому втілено (зафіксовано) твір, не залежать одне від одного. Відчуження матеріального, електронного (цифрового) об'єкта, в якому втілено (зафіксовано) твір, не означає передання (відчуження) майнових прав на твір і навпаки.

Автор має право вимагати від власника матеріального об'єкта, в якому втілено оригінал твору образотворчого мистецтва, доступ до свого твору з метою його відтворення (фотографування, виготовлення примірників твору, переробок тощо), за умови що це не порушує законні права та інтереси власника цього об'єкта.

Власник матеріального об'єкта, в якому втілено оригінал твору образотворчого мистецтва, не має права відмовити автору в доступі до твору без достатніх підстав.

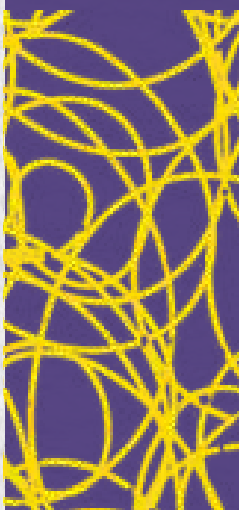

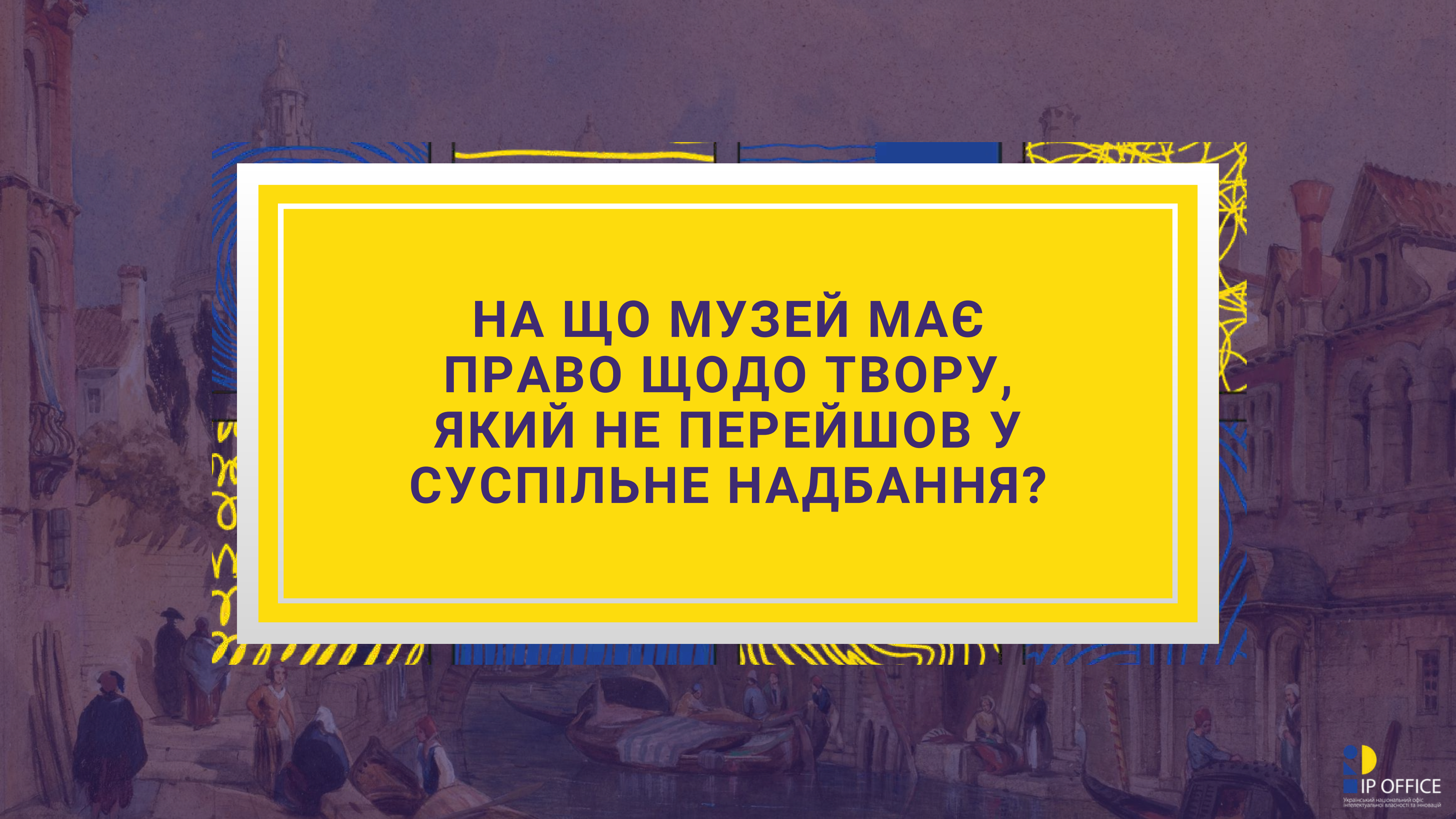
Авторські права на музейний предмет можуть належати музею лише за наявності договору або іншого документа (заповіт). Але найчастіше майнові авторські права залишаються за автором або його спадкоємцями.

З цієї ж причини не має застосування пункт 46 Положення про Музейний фонд України:

Виготовлення образотворчої, кованої, сувенірної продукції з використанням зображень музейних предметів здійснюється відповідно до вимог законодавства у сфері авторського права та з письмового дозволу музеїв, у яких вони зберігаються.

**ЦЕЙ ПУНКТ СУПЕРЕЧИТЬ ЗАКОНУ
«ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО І СУМІЖНІ ПРАВА».**

**НА ЩО МУЗЕЙ МАЄ
ПРАВО ЩОДО ТВОРУ,
ЯКИЙ НЕ ПЕРЕЙШОВ У
СУСПІЛЬНЕ НАДБАННЯ?**

Стаття 24 Закону України
«Про авторське право і суміжні права»:

Допускається без дозволу суб'єкта авторського права та безоплатно публічний показ оригіналів творів образотворчого та/або ужиткового мистецтва музеями, в яких вони зберігаються.

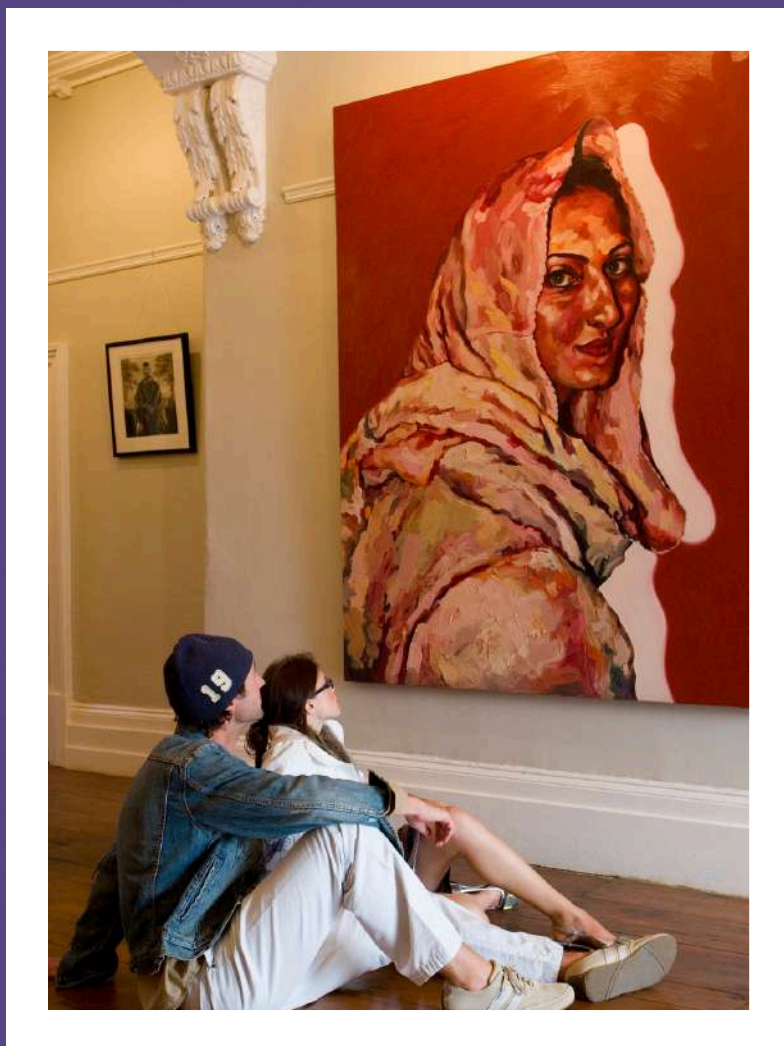
Таким чином, музей має право експонувати твір, на який діють майнові авторські права, тоді коли сам музей виступає організатором показу. Передача твору для тимчасового експонування аукціонному дому, галереї тощо - вимагає дозволу правовласника.

ІНШІ ВИПАДКИ ВІЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ

Допускається без дозволу автора та безоплатно інтерактивне надання доступу до твору (доступ публіці через мережу Інтернет) за допомогою терміналів (комп'ютерів) у приміщенні музеїв з відкритим доступом для відвідувачів за запитом фізичної особи з метою навчання, наукового або приватного дослідження **за таких умов:**

- виключення можливості створення копій цього твору для використання поза приміщенням закладів, зазначених у цьому пункті;
- надання одночасно доступу лише до однієї копії цього твору.

Норми Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо оцифрування музейних предметів

Стаття 24

Музей має право без дозволу та виплати винагороди суб'єкту авторського права відтворити (зробити копію) у будь-якій формі (у тому числі електронній) і на будь-якому носії для збереження або заміни загубленого, пошкодженого чи непридатного примірника твору з фонду музею, за умови, що виготовлення відповідного примірника іншим шляхом неможливе і примірник виготовляється в обсязі, необхідному для такого збереження.

Висновок

Таким чином, музей, архів, бібліотека мають право на відтворення твору у цифровому форматі без звернення до правовласника, навіть якщо строк дії майнових авторських прав на твір не вичерпано, саме з метою збереження цього твору. Зокрема, з метою зберігання твору у закритих хмарних середовищах, на серверах музеїв тощо – тобто на тих носіях, доступ до яких має лише музей, архів, або бібліотека.

Будь-яке інше використання оцифрованого твору, що не перейшов у суспільне надбання, є можливим лише з дозволу правовласника – автора, його спадкоємця, або організації, якій належать майнові права на твір.

В той же час, музей має досить широке коло прав щодо використання зображень творів, які перейшли в суспільне надбання. Проте, в будь-якому випадку працівникам музеїв і архівів варто знати про правовий статус такої цифрової копії твору.

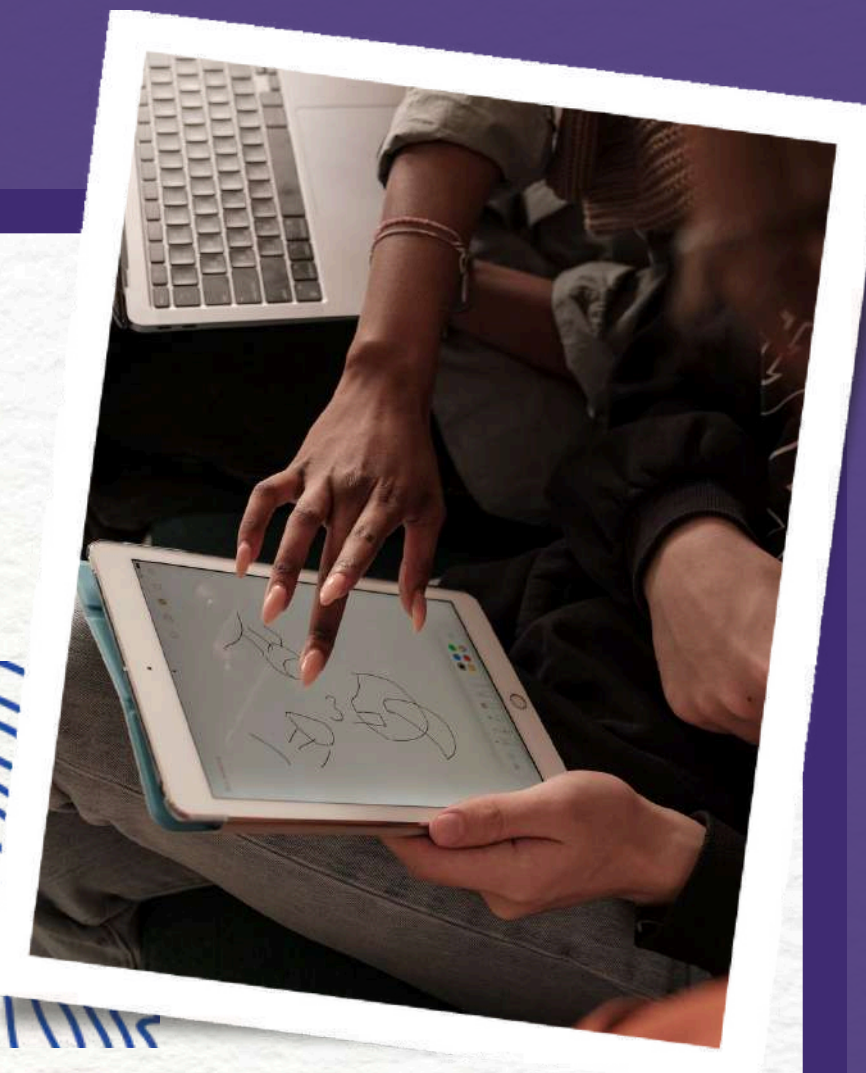
То чим же є файл, з фотографією музейного предмету?

Зауважте, що якщо мова йде про тривимірний предмет, або твір, як то:

- скульптура;
- предмет ужиткового характеру;
- предмет одягу;
- зброя;
- ювелірна прикраса тощо.

Майже завжди оцифроване зображення музейного предмету (наприклад, картини) не буде вважатися об'єктом авторського права, оскільки не є оригінальним.

Але якщо фотограф зробив фотографію предмету, яка не є його буквальним відтворенням, таке фото може відповідати критерію оригінальності, а значить - бути новим об'єктом авторського права.

Як на рахунок використання 3D-сканера?

Передусім зазначимо, що перед майстром, що здійснює оцифрування, стоїть задача точного відтворення вже існуючого твору – що само по собі не передбачає оригінальності, а відтак, і виникнення авторських прав.

Щодо твору живопису – його фотографія може бути точним відтворенням. Просте сканування – завжди є звичайним відтворенням твору (гравюри, ілюстрації тощо).

Щодо скульптури, інсталяції, іншого об'ємного твору – фотографія не може відтворити його достеменно. Ракурс, кут, освітлення може надати світлині оригінальності.

Натомість, точне відтворення предмету у вигляді комп'ютерної 3D-моделі вже не відповідатиме ознакам оригінальності, попри всю вкладену в таке моделювання працю.

Практика для картин, що перейшли в суспільне надбання

Стаття 14

Твори образотворчого мистецтва, які є суспільним надбанням

Держави-члени забезпечують, щоб після закінчення строку охорони твору образотворчого мистецтва будь-які матеріали, які є результатом акту відтворення такого твору, не підпадали під дію авторського права чи суміжних прав, крім випадків, коли матеріал, який є результатом такого акту, є оригінальним у тому сенсі, що це власне інтелектуальне творіння автора.

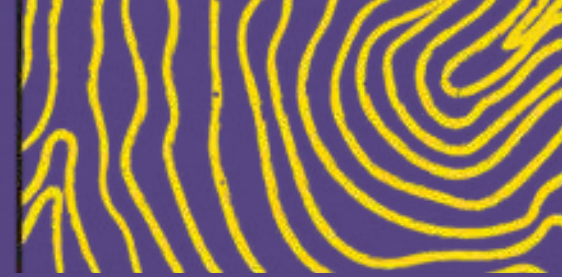
ПРАВА НА РЕЗУЛЬТАТИ ОЦИФРУВАННЯ МУЗЕЙНИХ КОЛЕКЦІЙ

Закон України “Про авторське право і суміжні права” встановлює, що службовий твір - твір, створений працівником у зв'язку з виконанням обов'язків за трудовим договором (контрактом).

А відтак вимальовується проста формула - якщо створення твору (а це може бути не тільки фотографія, але й наукова стаття, монографія тощо) безпосередньо передбачається службовими обов'язками працівника музею, майнові авторські права на такий твір належатимуть саме музею. Водночас працівник матиме право на винагороду за створення твору - цю винагороду можна включити в зарплатню працівника. В іншому випадку - наприклад, коли оцифруванням займається головний бухгалтер, що має хист до фотографування, майнові авторські права на фотографії музейних предметів належатимуть вже йому. Просто тому, що фотографування не є безпосереднім обов'язком бухгалтера як працівника музею. У таких випадках варто підписати з працівником договір про передачу майнових авторських прав на користь музею.

Щодо твору, створеного за замовленням, тут майнові авторські права, згідно із Законом, автоматично переходять саме до замовника - якщо замовник і виконавець не прописали в договорі інших умов розподілу авторських прав.

ВАЖЛИВО:

На практиці це означає, що **будь-який музей, який збирається оцифрувати свою колекцію чи її частину, повинен завчасно подбати про приналежність майнових авторських прав на результати такого оцифрування, в тому випадку, якщо метод оцифрування передбачає творчий внесок виконавця в цю роботу. Приналежність цих прав має бути врегульована договорами, якщо до оцифрування залучаються сторонні виконавці, або внутрішніми документами музею; якщо оцифрування здійснюється працівниками музею. Приклади таких договорів, які музеї можуть використати у своїй діяльності, наведені в додатках до цих рекомендацій.**

Зверніть увагу, що іноді мають місце випадки, коли працівник музею, маючи доступ до фондосховищ музею і тієї частини фонду, яка не експонується, робить фотографії музейних предметів, до яких широка аудиторія не має доступу, і публікує фотографії цих предметів в соцмережах або в ЗМІ, не попереджаючи про це керівництво музею. Водночас дійсно такий працівник може заявляти про свої авторські права на створені ним фотографії. Музей, який з тих чи інших причин не бажав, чи не міг експонувати частину свого фонду, залишається безсилим. Відповідно, подібні випадки можуть тягнути за собою як фінансові, так і репутаційні втрати для музею.

Відтак, наполегливою рекомендацією для музеїв України буде чітке визначення прав і обов'язків працівників у трудовому договорі. Зокрема, трудовий договір може передбачати заборону працівникам музеїв, не залученим безпосередньо у процес оцифрування музейних колекцій, фотографувати й розповсюджувати фотографії музейних предметів без спеціального дозволу керівництва музею.

ПРАВИЛЬНО УКЛАДЕНИЙ ДОГОВІР УБЕЗПЕЧУЄ МУЗЕЙ І ЙОГО ПРАЦІВНИКІВ

Документи, які потрібні музею для оцифрування фонду:

- Договір про створення за замовленням твору і передачі майнових прав на них з найманим працівником, що здійснює оцифрування – у разі здійснення фотозйомки тривимірного об'єкта.
- Договір підряду на виконання робіт, що не тягнуть за собою створення об'єктів авторського права – якщо мова йде про твори живопису.
- Угода про взаємне нерозголошення інформації з найманим працівником, що здійснює оцифрування.
- Внутрішній акт установи, що регулює режим доступу працівників до музейних фондів і їх повноваження щодо оцифрування чи іншого відтворення музейних предметів.

ВІРТУАЛЬНІ ЕКСКУРСІЇ, ЯК ОБ'ЄКТ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Як окремий об'єкт авторського права в роботі музеїв на сьогодні слід розглядати **віртуальні екскурсії й виставки з ефектом доповненої реальності.**

Як відомо, створення музеєм віртуальної екскурсії, яка буде значитись серед послуг, що надає музей, вимагає залучення потужних людських, фінансових і технологічних ресурсів.

Водночас проєктування віртуальної екскурсії міститиме як оцифрування музейних предметів, так і створення додаткового відеоряду, аудіодоріжок, 3D-моделей.

Відтак, за практикою, що складається, на такий об'єкт як віртуальна екскурсія музеєм можна отримати свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір як на "складений твір", тобто який, складається з кількох різних об'єктів авторського права.

Втім, звісно ж і в цьому випадку сторони мають погодити, кому і в якому обов'язі належать права на використання такого складеного твору. Розглянемо нижченаведені приклади.

ВАЖЛИВО:

Зважаючи на те, що згідно із Законом автором може вважатися тільки фізична особа, при створенні такого контенту, як віртуальний тур, потрібно передбачити умови переходу майнових авторських прав від команди співавторів до юридичної особи, тобто музею. У цьому випадку мова може йти про службовий твір або твір на замовлення, права на які автоматично переходять до роботодавця/замовника. Також музею необхідно попіклуватися про постановку на баланс установи нематеріального активу, якими є майнові авторські права.

Зазначимо, що таку постановку на баланс полегшує отримання авторського свідоцтва на твір. Хоча згідно із Законом отримання авторського свідоцтва не є обов'язковим для засвідчення авторства чи приналежності майнових авторських прав, отримання авторського свідоцтва від держави значно спрощує передачу прав від фізичної особи до юридичної, між різними юридичними особами тощо. Те саме може стосуватися і результатів наукової діяльності співробітників музею, якщо така діяльність передбачена їх посадовими обов'язками (написання монографії, наукової статті, складання каталогів). Результати такої діяльності є службовими творами, права інтелектуальної власності на які належать музею як роботодавцю. Музей також має право на отримання свідоцтва про авторське як замовник право у разі створення твору іншими особами за договором замовлення.

З метою підтвердження авторського права на твір працівник музею (як автор) або сам музей (як роботодавець або замовник) може отримати свідоцтво про авторське право на твір в Українському національному офісі інтелектуальної власності та інновацій. Докладна інформація про порядок державної реєстрації міститься за посиланням:

<https://ukrpatent.org/uk/articles/copyright>

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦИФРУВАННЯ

Як було зазначено вище, Закон України “Про авторське право і суміжні права” дозволяє оцифрування музейних предметів виключно з метою їх збереження без дозволу власника майнових авторських прав, якщо твір ще не перейшов в суспільне надбання. Водночас кожен музей має майже необмежене коло прав щодо використання тих творів, що зберігаються в його колекції, які перейшли в суспільне надбання. Це означає, що, наприклад, оцифрована картина, автор якої помер більше 70 років тому, може використовуватись музеєм у будь-якій сувенірній продукції, комерційних каталогах, музей має право на платній основі надавати файл з оцифрованим твором для використання іншим суб’єктам. Аналогічні дії щодо творів, строк дії майнових авторських прав на які ще не вичерпано, слід вчиняти тільки з дозволу суб’єкта авторського права - тобто автора, його спадкоємців, або інших суб’єктів, яким належать майнові авторські права.

Якщо розглядати сучасну практику, за кордоном і вже частково в Україні, оцифрування музейних колекцій стає не тільки провідним інструментом зі збереження культурної спадщини, але й важливим засобом комерціалізації діяльності музеїв, незалежно від організаційно-правової форми господарювання, до якої належить такий суб’єкт.

Водночас обов'язковою умовою для музею буде дотримання прав автора того чи іншого твору. Що означає, що якщо твір, який оцифровується, не перейшов у суспільне надбання, для надання доступу третім особам до файлу із зображенням такого твору необхідно буде звернутися за дозволом до автора або його спадкоємця, і, для запобігання будь-якого роду різночитанням, укласти з ним ліцензійний договір на використання об'єкта авторського права визначеним способом.

Зверніть увагу, що за практикою Німеччини й Франції, відповідальність за добросовісність використання такого зображення покупцем файлу надалі покладається безпосередньо на покупця. Таким чином, покупець має право звернутися до музею і за платню отримати зображення об'єкта авторського права і надалі використовувати його в особистих цілях, наприклад, роздрукувати зображення і повісити його у власній оселі. Проте, для будь-якого іншого виду використання цього об'єкту, зокрема і комерційного, вже покупець зобов'язаний звернутися до правовласника за відповідним дозволом.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Музей, що надає послуги із фотокопіювання, повинен розмістити на своєму веб-сайті попередження про необхідність такого звернення.

ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА

- Європейські музеї комерціалізують оцифровані музейні предмети через акредитовані фотобанки, фактично, надаючи споживачу послуги фотографування;
- При цьому, розподіл коштів від ліцензування таких фотокопій встановлюється типовим договором між музеєм і фотобанком;

- Використання фотобанком творів, які не перейшли в суспільне надбання, в будь-якому випадку потребуватиме дозволу правовласника (автора, його спадкоємця, іншого суб'єкта, що набув майнові права на твір);
- Щодо об'єктів авторського права, які не перейшли в суспільне надбання, фотобанк і музей розміщують попередження про можливість їх використання лише в особистих, а не в комерційних цілях – для інших видів використання покупець потребує дозволу правовласника.

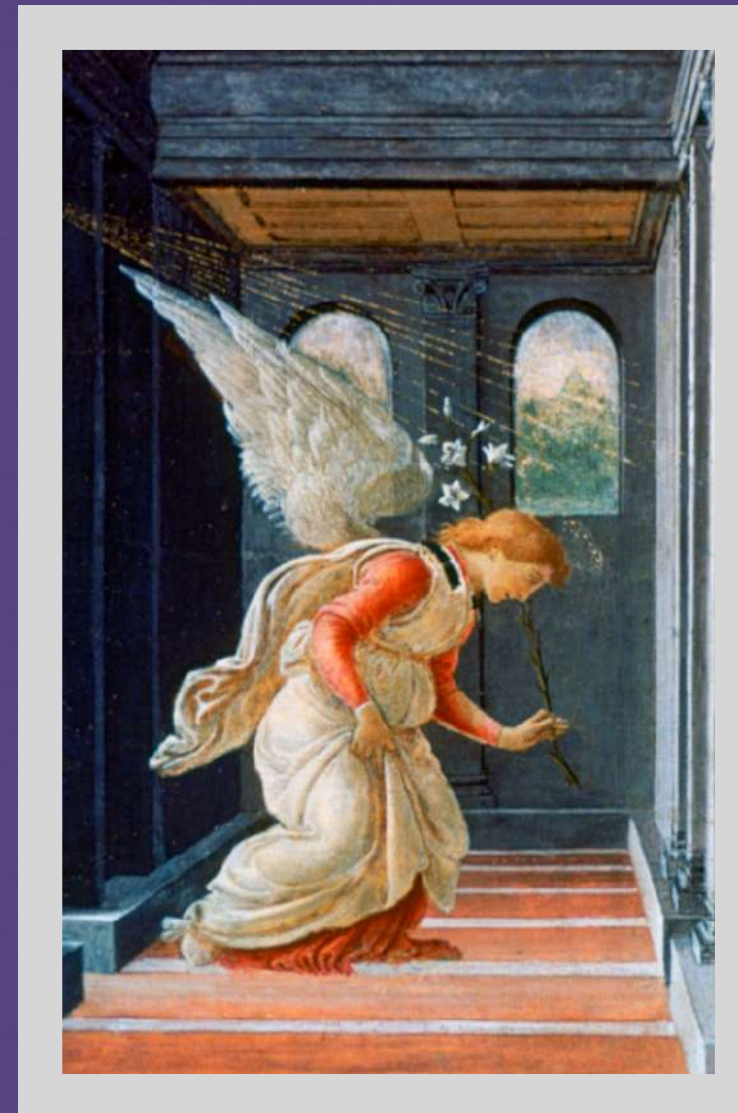
Дорожжя

Як це може бути застосовано?

Зазначимо, що у Переліку платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури, затвердженому Постановою Кабміну №1271, значаться послуги:

фотокопіювання, репродукування, ксерокопіювання, сканування, фотографування, мікрофільмування, мікрокопіювання, створення цифрових та тривимірних копій з книжок, брошур, газет, журналів, музейних предметів, предметів музейного значення, документів з фондів/архівів бібліотек, музеїв, реставраційних та інших закладів культури.

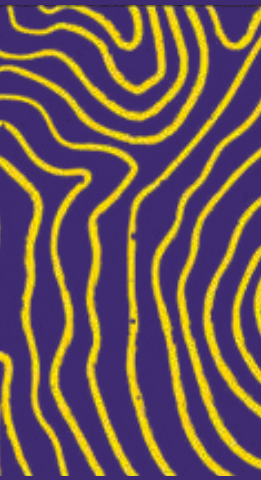
Таким чином, нормативно-правові акти України вже надали музеям можливість провадити діяльність із комерціалізації оцифрованих фондів, аналогічну до європейських музеїв.

НЕОБХІДНЕ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ЩОДО СУВЕНІРНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Пункт 10 Переліку:

Виготовлення та продаж у неспеціалізованих магазинах (кіосках, лотках), через електронні системи продажу видань про фонди і діяльність бібліотек, музеїв, картинних галерей, виставкових залів, заповідників, реставраційних та інших закладів культури, довідково-бібліографічних та інформаційних продуктів (в електронному вигляді - компакт-дисків), репродукцій, наборів листівок, афіш, плакатів (у тому числі із зображенням творів мистецтва, пам'яток літератури, нотними виданнями), а також сувенірних виробів, значків, виробів народних промислів, декоративно-ужиткового, образотворчого мистецтва та фотомистецтва тощо.

Не забувайте, що на виготовлення сувенірної продукції із зображенням об'єктів, на які діють майнові авторські права, ви також маєте отримати дозвіл правовласника, або укласти з ним договір.

**ЧИ МОЖНА ВИКОРИСТОВУВАТИ ФОТО АВТОРІВ
БЕЗ ЇХНЬОГО ПОГОДЖЕННЯ, ВКАЗУЮЧИ ПРИ
ЦЬОМУ АВТОРСТВО?
ЧИ ПРАЦЮЄ ЦЕ ОДНАКОВО ДЛЯ НЕКОМЕРЦІЙНИХ
ТА КОМЕРЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ?**

Окрім визначених Законом випадків вільного використання твору, тільки автор або інший суб'єкт авторських прав (спадкоємець, правовласник тощо) може надавати дозвіл на використання об'єкту авторського права, що належить йому.

Відтак, незалежно від того, чи є проєкт комерційним, чи ні, обов'язковою є згода автора на використання його фотографії. За неможливості ідентифікації автора, потрібно вказати принаймні джерело, з якого взята світлина.

Handwritten signature in yellow ink.

МАТЕРІАЛИ З ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ – МІФ АВТОРСЬКОГО ПРАВА.

Розміщення візуального матеріалу в інтернеті саме по собі не означає згоди автора або правовласника на вільне використання цього об'єкту.

Позначення «Фото взято з відкритих джерел» не є обґрунтуванням чи виправданням такого використання.

Якщо постає необхідність використати саме цей матеріал, медіа зобов'язане ознайомитися з умовами використання фото на ресурсі, в разі необхідності провести пошук правовласника і звернутися до нього за дозволом, вказати ім'я автора або джерело.

ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ З АРХІВІВ

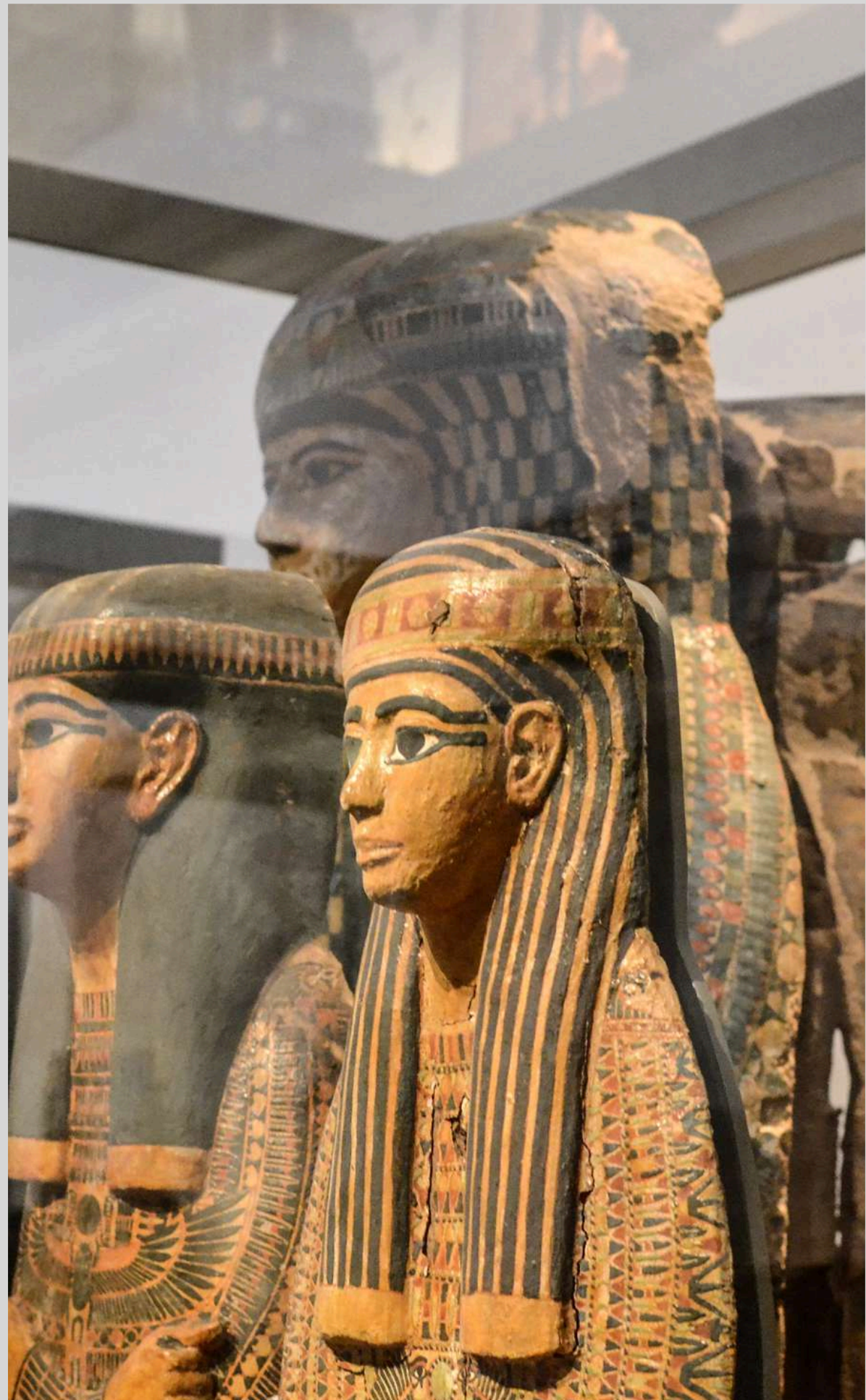
Українські та закордонні інтернет-архіви можуть встановлювати власні умови використання архівних матеріалів, зокрема, стягувати платню за використання, обмежувати способи використання тощо.

Відтак, завжди потрібно передусім ознайомитися з умовами, на які ви автоматично погоджуєтесь, користуючись тим чи іншим архівом.

При цьому, дотримання прав автора завжди буде в пріоритеті, і вказання авторства твору, або ж отримання дозволу на використання об'єкту, якщо він не перейшов в суспільне надбання, залишається обов'язковим.

ТОРГОВЕЛЬНА МАРКА

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» **торговельна марка (ТМ)- позначення, за яким товари і послуги одних осіб відрізняються від товарів і послуг інших осіб.**

Відповідно до ст. 492 Цивільного кодексу України **торговельною маркою може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами.**

Такими позначеннями можуть бути, зокрема, слова, у тому числі власні імена, літери, цифри, зображувальні елементи, кольори, форма товарів або їх пакування, звуки, за умови що такі позначення придатні для відрізнення товарів або послуг одних осіб від товарів або послуг інших осіб, придатні для відображення їх у Реєстрі таким чином, що дає змогу визначити чіткий і точний обсяг правової охорони, що надається.

ВИДИ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК:

- **Словесні марки** - це марки у вигляді сполучень літер, слів чи фраз;
- **Зображувальні марки**- це позначення у вигляді графічних композицій будь-яких форм на площині.
- **Об'ємні марки** — це марки у вигляді фігур або їх композицій у трьох вимірах довжині, висоті і ширині.
- **Комбіновані торговельні** - марки, які поєднують кілька із вищезазначених позначень.
- **Колективна торговельна марка** - позначення, за яким товари і послуги учасників об'єднання осіб, під яким розуміють будь-яку сукупність осіб незалежно від її організаційно-правової форми та складу та існування якого не суперечить законодавству держави, в якій воно створено, відрізняються від товарів і послуг інших осіб.

Законодавство України не дає вичерпного переліку позначень, які можуть бути зареєстровані як торговельні марки.

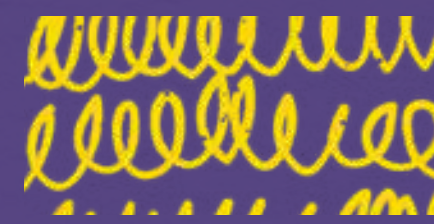
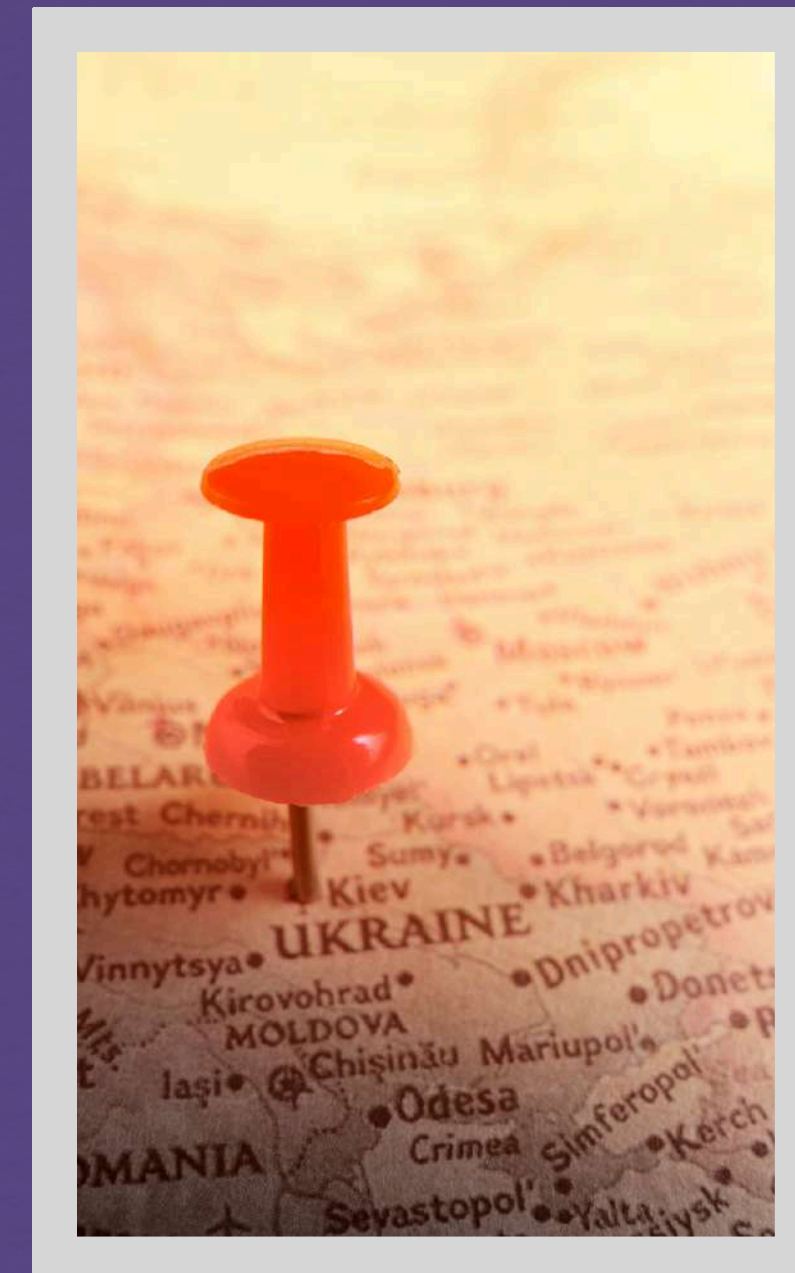
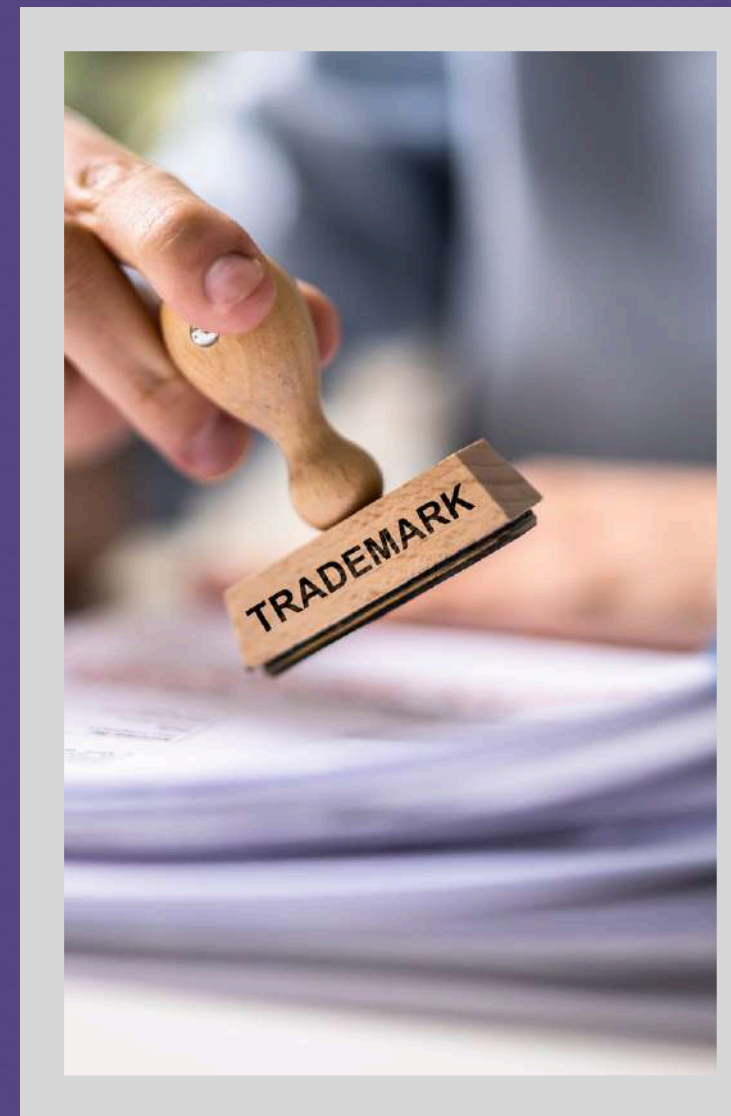
Об'єктом ТМ може бути будь-яке позначення або комбінація позначень, наприклад, фірмове найменування чи логотип компанії, яка продає товари чи надає послуги. Також це може бути **безпосередньо назва самого продукту або ж слоган, пов'язаний з продажем продуктів чи наданням послуг.**

ЩО НЕОБХІДНО ЗРОБИТИ ПЕРЕД РЕЄСТРАЦІЄЮ

- здійснити пошук схожих ТМ та брендів
- Визначитись хто буде власником ТМ
- Здійснити перевірку чи не порушують продукти або послуги, які продає чи пропонує компанія, інтелектуальні права третіх осіб.

ТЕРИТОРІЯ ДЛЯ РЕЄСТРАЦІЇ

- Цільовий ринок
- Стратегія бізнесу та довгострокові плани
- Місце перебування компанії виробника або надавача послуг

ЯК ОТРИМАТИ СВДОЦТВО НА ТОРГОВЕЛЬНУ МАРКУ?

Вам необхідно подати до УКРНОІВІ перелік документів:

- Заяву, бланк можна завантажити на офіційному сайті УКРНОІВІ:
<https://ukrpatent.org/uk/articles/copyright-blanku-zaiav>;
- Зображення позначення, що реєструють
- Список товарів і послуг, для яких заявник реєструє торгову марку. Цей перелік повинен бути згрупований по Міжнародним класифікатором товарів і послуг
- Документи про сплату збору за подачу заявки на торговельну марку;
- Довіреність, оформлену в установленому порядку, якщо заявка від вашого імені подається довіреною особою або копію довіреності, засвідчену відповідно до законодавства;
- Додаткові матеріали за необхідності.

СТРОК ЧИННОСТІ ТМ?

10 років

ЯКА ТРИВАЛІСТЬ РЕЄСТРАЦІЇ ТМ?

Протягом 2 років від дати подання

СКІЛЬКИ КОШТУЄ РЕЄСТРАЦІЯ ТМ?

Вартість отримання свідоцтва на торговельну марку:

- За подання заявки на торговельну марку одним заявником
4000грн
(додатково за кожний клас Міжнародної класифікації товарів і послуг понад
один клас, номер якого зазначено у заявці
4000грн)
(додатково за подання в заявці кольорового зображення торговельної марки
1000грн)
- Мито 85грн
- За публікацію про видачу свідоцтва на торговельну марку за кожний клас
Міжнародної класифікації товарів і послуг 600грн за
кожен клас МКТП

*За умови подання заявки через електронні системи (СЕВ ЗЕС)
<https://sev.ukrpatent.org/> ви сплачуєте лише 75% від вартості зборів.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

 +38 (044) 494-06-20

 cci.consult@nipo.gov.ua

 www.nipo.gov.ua

 Дмитра Годзенка, 1, м. Київ, 01601, Україна

